

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1A
2513 AA Den Haag

**Directie
Arbeidsverhoudingen**
Afdeling Pensioenbeleid

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2019-0000165263

Bijlage(n)
Verzoek aan het CPB

Datum 15 november 2019
Betreft Onderzoeksverzoek CPB langdurig lage rente

De afgelopen jaren is de rente gedaald. Dit heeft gevolgen voor kapitaalgedekte pensioenen, aangezien de kostprijs van pensioen hierdoor stijgt. Zeker in Nederland, waar we relatief hoge pensioenvermogens en verplichtingen hebben, heeft de daling van de rente aanzienlijke gevolgen.

Tijdens het plenaire debat over het Pensioenakkoord heeft het Kamerlid Omtzigt (CDA) mij dan ook gevraagd onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de consequenties van een langdurig lage rente voor een kapitaalgedekt pensioenstelsel. Meer recent heeft het lid Slootweg (ook CDA) aanvullend daarop via een motie gevraagd te laten onderzoeken of een kapitaal gedekt pensioenstelsel houdbaar is als de rentecurve (tot tien jaar) langere tijd op nul procent of daaronder ligt en hoe pensioenen gefinancierd moeten worden bij een negatieve rente of bij 0% rente. Het lid Van Brenk (50PLUS) heeft in het kader van de lage rente gevraagd of het instellen van een hybride stelsel, waarbij de verhouding tussen omslag en kapitaaldekking wordt aangepast, een denkbare maatregel zou zijn om met een langdurig lage rente om te gaan. Naar aanleiding van deze verzoeken heb ik het CPB het verzoek onderzoek te doen naar de gevolgen van een langdurig lage rente voor ons pensioenstelsel gedaan. Mijn verzoek aan het CPB stuur ik als bijlage mee met deze brief.

Kamerlid Omtzigt (CDA) verzocht om ook te kijken naar de effecten van lage rente voor zowel het oude als het nieuwe stelsel. Dit verzoek wordt meegenomen in de verdere uitwerking van het pensioenakkoord onder regie van de stuurgroep, waar onder andere wordt gekeken naar de twee contracten uit het pensioenakkoord.

de Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

W. Koolmees